

v naši novi slovenščini — NB sicer brez dokazanega drugega pomena, ki je pa še vedno mogoč. Iz besede „prigovor“ same se pa tudi ne dá sklepati, da je to kako protivljenje ali protigovor (oblocutio, Einwendung, Gegenrede), ampak le pripomba, dostavek, pojasnilo je to, ki ni treba, da naj bi z njim prejšnjemu govoru ugovarjali in nasprotovali in ga popolnoma vničevali, ampak pustivši mu sicer veljavo, ga le kritiziramo in s pripombami skušamo drugače razsvetliti. — Meni se zdi, da se ugovarjanje obrača direktno proti trditvam, prigovarjanje pa le od strani kot nekak reflektor prikazuje trditve v drugačni luči. Kakor ima nemški „einreden“ dvojni pomen: „persuadere“ (na srce govoriti) in „interpellare“ (vmes govoriti, se komu v govor vmešati), tako tudi slovenski „prigovarjati“, — samo da v prvem slučaju prigovarjamo osebi, naj to ali ono stori ali opusti, v drugem pa njenim trditvam, češ, da niso do cela pravilne in resnične. Kakor vidimo pri „prigovarjati“ dve različni konstrukciji, tako jih najdemo tudi pri „ugovarjati“, to se pravi „ugovorim“ s kom kaj (pogodbo), domenim in pogodim se z njim o čem, t. j. z besedo ustanovim in utrdim (za trdno določim); tu je ugovor z besedo ali obljubo napravljeno določilo. Je pa ugovor tudi lahko jasno protizrecilo, z besedo povedano nasprotovanje proti komu oziroma proti njegovi trditvi, tedaj pa ne ugovarjam z njim, ampak njemu oziroma njegovim trditvam ugovarjam, to se pravi upiram in ustavljam se jim, ne pustim, da bi obveljale. Jaz bi torej svetoval, da pustimo vse ugovore proti ugovoru in da se držimo neizpodbitnega ugovora, kakor ga je zabeležil Pleteršnik (II, 713).

O živi jezik je čudovito plodovit in razvojevit in mora znati povedati tudi tisto, kar se šablonski okorelosti strokovnih terminologij neče prav prilagoditi, in vendar mu ni treba še uhajati na polje nezanesljivih kombinacij in napačnih poptorb. — Dovolj o posameznostih.

Gospod pisatelj se mnogo trudi za ustanovitev po nemškem besedilu zakonov proizvajane oziroma od besede do besede iz nemščine prevajane terminologije, češ, kakor da bi morala vsaki nemški besedi odgovarjati enaka slovenska, a vendar v končnem odstavku svojega sestavka prav primerno svari pred dobesednim prevajanjem, ki je čestokrat popolnoma proti duhu našega jezika napravljeno — torej v resnici ne slovenščina, ampak samo v naše besede zveržena tujščina. Za to opombo g. pisatelj zasluži najpravičnejšo pohvalo, vsem slovenskim pravnikom pa bodi ta opomba tudi v resen prevdarek, kakšne posledice mora i zanje i za slovenščino prej ali slej dobiti vsako mehanično presajanje včasih čudovito svedrasto nastrojene in nastružene tujščine. — „Rem tene, verba sequentur“ velja tudi tu, seveda: jezik pa je treba tudi v resnici znati, ne samo na vero in na videz. —

Verax. —

Janez Zabukovec, Slavina. Prispevek k zgodovini župnij ljubljanske škofije. V Ljubljani 1910. 8°. XII+333 str. — „Ljubljanski škofijski list“ prinaša v nedoločenih obrokih pod zaglavjem „Zgodovinski zbornik“ za prilogo monografije o kranjskih župah (menda bi bil že čas, da bi dali slovo spaki „župnija“ in se oklenili starodavne slovenske „župe“). Za gorenjsko Besnico je prišla na vrsto notranjska Slavina, domovina Kalistrov in mecena Gorupa pl. Slavinjskega. Pisatelj, nekdanji kapelan v Slavini, je zbral vse, kar je mogel iz pisanih, tiskanih in ustnih virov dognati o preteklosti in sedanjosti slavinjske župe, izkoristil je mnogostransko ondotne matice segajoče v sredo 17. stoletja (začetek rojstveni knjigi leta 1631., poročni in mrliški leta 1650.) in vplel zanimive krajevne pravljiče. Opisovaje župni razvoj nam je predstavil pisatelj Slavino, do leta 1831. podložno tržaški škofiji,

kakor mater nekaterim notranjskim župam, ki so se tekom stoletij odcepile od nje in osamosvojile. V svojem krilu neguje poleg župne cerkve 14 kuratnih cerkva, podružnic in kapel, ki so poleg 7 opuščenih svetišč v knjigi našle točen opis. Ena njih — trnjska — je bila do predkratkim posvečena sv. Eliji. Ko so na mestu stare sezidali v Trnju novo cerkev, se je na podnet tedanjega trnjskega kurata moral slavni gromovnik, češčen po vsej Jugoslaviji, umakniti s svojega starodavnega zavetniškega prestola. Tako se mu je pripetilo predlanskim tudi v Prečini poleg Novega mesta. Na obeh krajih — o Trnju izrecno poudarja pisatelj — je bilo ljudstvo zaradi teptanja častitih tradicij ogorčeno — dokaz, da imajo naši priprosti ljudje mnogokrat več zmisla za čuvanje starih, nego oblastva, ki iz neosnovanih vzrokov dopuščajo taka novotarstva. V dolgi vrsti duhovnikov omenjenih v knjigi nahajamo pisatelje: Leopolda Gorenjca, Jan. Podboja, Jan. Zabukovca, Jerneja Lenčka, Mateja Ravnikarja, Poženčana, Petra Bohinjca. Knjigo, ki je znamenit donesek posvetni zgodovini slovenskega naroda, dičijo lepe slike. I. V.

Carniola. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko . . . V Ljubljani. Nova vrsta. Let. I. (1910), zvez. 3—4. — Let. II. (1911), zvez. 1—2.

Zaključni dvojnati zvezek prvega letnika prinaša razpravo Vik. Steske o slikarju Andreju Herrleinu, ki se je odlikoval posebno kot portretist. Prof. Jos. Wester je nabral iz oznanilne knjige, ki jo hrani arhiv Rudolfini, nekaj prav zanimivih kulturnozgodovinskih paberkov iz let 1842—1849, kakor jih je zabeležil škocjanski župnik J. Zalokar svojim faranom v pouk, v njih dušni blagor in gospodarski napredek. — Iz Bleiweisove korespondence je objavil dr. Jos. Tomišek dopis grofa Ant. Auersperga iz l. 1860., v katerem je pojasnil svoj molk v državnem zboru, ko bi moral povzdigniti svoj glas za interese kranjskih Slovencev. — Avg. Žigon je izpopolnil ono zbirko Čopovih listov in osnutkov, ki jih je objavil v Zborniku Slov. Matice za l. 1903. — Iz ljubljanskega mestnega arhiva je objavil A. Aškerc ob stoletnici francoske okupacije izkaz o stanju ljudskega šolstva, ki ga je sestavil Jožef Walland. „Akt je sestavljen v francoskem jeziku in obsega učni načrt elementarnih šol, potem imenik učiteljskih moči s plačami vred ter seznam šolskih krajev v ljubljanskem okrožju.“ — Dr. G. Sajovic je sestavil bibliografski pregled prirodopisnih sestavkov v publikacijah kranjskega muzejskega društva do l. 1910. — Med bogato vsebino prve polovice drugega letnika Carniole bo čitatelj z veseljem pozdravil zanimivo študijo dr. Lokarja „Iz Bele Krajine“. Takih etnografskih razprav šteje naše slovstvo malo! — Za lokalno zgodovino je prispeval Fran Podkrajšek z opisom kužnega znamenja ob „Zeleni jami“. A. Aškerc je priobčil arhivski akt o kapitulaciji ljubljanske trdnjave pred Francozi l. 1809., dr. Fr. Bučar iz Zagreba pa „Račun o slovenskim artikulam od Trubara“. J. Hafner nadaljuje seznam kranjskih metuljev, prof. A. Paulin pa je napisal študijo o presličnicah na Kranjskem in sosednem Primorskem. — Oba obsežna snopiča prinašata bogata književna poročila iz strokovnega slovstva, razne manjše notice in običajne društvene vesti. Ta sumarični pregled vsebine nam svedoči o veselem, živahnem znanstvenem delovanju, ki se razvija od številke do številke.

J. Š.

Maksim Gorkij, Drobne povesti. Poslovenil dr. Alojzij Gradnik. Tiskala „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. V Gorici 1911. 8°. 251 str. Cena K 1-20.

Zbirka obsega deset krajših spisov Gorkega: Nekdaj v jeseni . . ., Pesem o Sokolu, Makar Čudra, Boles, Jemeljan Piljaj, Zgodba z zaponkami, Starka Izergil, Izvod, Čelkaš in Moj sopotnik. Par imenovanih črtic smo čitali v celjskih listih v